

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.216/2010/6. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla a dr. Gyurcsik András (3525 Miskolc, Vologda utca 16. fszt/1.) ügyvéd által képviselt felperes neve, címe felperesnek, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Igazságügyi Kodifikációs és Szolgáltatási Főosztályának Jogi Képviseleti Osztálya által képviselt alperes neve alperes ellen kártalanítás megfizetése iránt a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 10.P.20.011/2008/52. számú ítélete ellen az alperes részéről 54. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a felperesnek 40 625 (negyvenezer-hatszázhuszonöt) Ft másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

A felperes emberölés előkészülete büntettének, s ezzel halmazatban bűnsegédként elkövetett önbíráskodás büntettének és kiskorú veszélyeztetése büntettének megalapozott gyanúja miatt 2006. december hó 21. napjának 20 óra 55 percétől őrizetben, 2006. december hó 23. napjától 2006. december hó 29. napjáig előzetes letartóztatásban, majd 2007. március hó 14. napjáig házi őrizetben volt azzal, hogy 2007. január hó 31. napjától a felperes a lakását naponta 8 és 10 óra között elhagyhatta.

Ez idő alatt a felperes - aki a Fiatalok Regionális Büntetés-végrehajtási Intézetének állományában dolgozott fegyőrként - három kiskorú gyermek eltartásáról gondoskodott,

közülük a két és fél éves legfiatalabbat szoptatta, a negyedik gyermekével terhes, s emellett rákos is volt.

A felperes szolgálati viszonyát az őrizet ideje alatt, 2006. december hó 22. napján felmentéssel megszüntették.

A felperessel szemben a nyomozást a M.-i Nyomozó Ügyészség a Ny..../2006. szám alatt 2007. augusztus hó 10. napján kelt és 2007. szeptember hó 18. napján jogerőre emelkedett végzésével megszüntette, mert az eljárás adatai alapján a felperes vonatkozásában bűncselekmény elkövetése nem volt megállapítható.

A felperesnek korábban pszichés jellegű problémái nem voltak, jelenleg pedig enyhe, középsúlyos lehangoltsági állapot áll fenn, mely figyelemzavarban, érzelmileg szűkült tudatállapotban, gyengült megjegyző emlékezésben, körülményesebb gondolkodás-ban, vonatkoztatásokban, kisebbségi érzésekben, lassultabb lelki működésben, szorongásban, hangulati labilitásban, befelé fordulásban, beszűkült életvitelben nyilvánul meg. A depressziója elhúzódó, visszahatásos lehangoltságnak tekinthető, mely összefüggésbe hozható a többszörös pszichés traumákkal, így a szabadság-elvonással, gyermeke elvesztésével, munkahelye elvesztésével, egzisztenciális helyzetének, életmódjának, életkörülményeinek alapvető megváltozásával, valamint a jelen peres eljárással is. A felperesnél lassultabb lelki működés, kifejezett szorongások, kifejezett hangulati nyomottság is megállapítható. Az elhúzódó visszahatásos kóros lehangoltságban jelentős mértékben hatott közre a bűn-cselekmények tárgyi súlya, mivel ezek a hatások érték először és indították el a pszichés traumák sorozatát. A betegségben közrehatott az a bizonytalansági tényező, hogy a büntetőeljárás csak 7 hónap 3 hét múlva zárult le, ennek mértéke pontosabban nem határozható meg. A felperest ért több lelki trauma közül kisebb súlyúnak tekinthető a fogvatartása. Pszichés állapota rosszabbodásában elsősorban újabb lelki traumáknak volt szerepe, de abban közrehatott a helyzetének további bizonytalansága is. Őt pszichiáter, pszichológus nem kezelte, jelenleg sem kezeli, ám állapota rosszabbodásában ez nem feltétlenül hatott közre, mert a kezelés hatására ugyan állapotának javulása várható, de újabb pszichés traumák, megterhelések miatt még gyógyszeresedés mellett is bekövetkezhet rosszabbodás, visszaesés.

A felperes a 2007. december hó 11. napján a B. Megyei Rendőr-főkapitánysággal megkötött megállapodás alapján a rendőrség jogellenes intézkedésével - a 2006. december hó 29. és 2007. január hó 2. napjai közötti jogellenes fogvatartással - kapcsolatban 100 000 Ft kártalanítást kapott.

A felperes a 2008. január hó 4. napján előterjesztett keresetében az alperest nem vagyoni kártalanítás címén 15 000 000 Ft és annak 2006. december hó 21. napjától járó késedelmi kamata, míg vagyoni kárainak megtérítése miatt 3 717 390 Ft és járulékai megfizetésére kérte kötelezni, utóbb a vagyoni kárának megtérítése iránti kereseti kérelmétől elállt.

Az alperes 300 000 Ft-ot meghaladóan a felperes keresetének az elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság az 52. sorszám alatt meghozott ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek tizenöt napon belül 1 600 000 Ft tőkét és annak 2007. szeptember hó 18. napjától járó késedelmi kamatát, ezt meghaladóan pedig a keresetet elutasította. Kötelezte továbbá a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek tizenöt napon belül 100 000 Ft perköltséget és megállapította, hogy 833 100 Ft le nem rótt eljárási illetéket, valamint 86 141 Ft szakértői költséget az állam visel.

Határozatának indokolása szerint önmagában a szabadságelvonás tényével ok-okozati összefüggésben nem vagyoni hátrány következik be. Értékelte, hogy a felperes a karácsonyi ünnepek alatt és ezt követően összesen csupán 8 napot töltött őrizetben, illetőleg előzetes letartóztatásban, de ezt meghaladóan házi őrizetben volt, a kényszerintézkedések közel 3 hónapos időtartamára tekintettel 600 000 Ft nem vagyoni kártalanítási összeget tartott alkalmasnak a felperest ért nem vagyoni hátrány kiküszöbölésére.

A felperes által hivatkozott többlétsérelmek közül csupán a pszichés állapot-rosszabbodását - depressio reactiva - értékelte, ám ez csak részben hozható okozati összefüggésbe a felperes előzetes letartóztatásával és házi őrizetével. Ebben közrehatott a munkahelyének elvesztése, ahogy jelentősebb mértékben hatott közre a bűncselekmény tárgyi súlya és a büntetőeljárás elhúzódása, amelyekért viszont az alperes kártalanítási kötelezettsége nem áll fenn.

A személyi szabadság elvonásával okozati összefüggésben álló többlétsérelmekért az elsőfokú bíróság további 1 000 000 Ft-ot tartott elfogadhatónak, ezért összesen 1 600 000 Ft tőke és késedelmi kamatai megfizetésére kötelezte az alperest, s ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

A felperes személyes költségmentessége és az alperes illetékmentessége miatt a le nem rótt kereseti illetéket és az állam által előlegezett költséget az állam viseli, továbbá a felperes a 90 %-os pervesztessége miatt köteles az alperes javára perköltséget fizetni.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben az ítélet megváltoztatásával a kártérítés 300 000 Ft-ra történő leszállítását és ezt meghaladóan a felperes keresetének az elutasítását kérte.

Fellebbezésében az alperes vitatta a kártalanítási kötelezettségének fennálltát az őrizet időtartamáért és a felperes szolgálatainak viszonyának az őrizet ideje alatti megszüntetéséért. Hivatkozott arra, hogy a házi őrizettel összefüggésben lényegesen kisebb nem vagyoni sérelmek következtek be, mint az emberi szabadság megvonását jelentő előzetes letartóztatással, aminek a terhére megállapított marasztalási összegben is kifejezésre kellett volna jutnia. A felperes pszichés betegségével összefüggésben hivatkozott egyrészt arra, hogy annak kialakulásában csak kismértékben hatott közre a fogvatartás, másrészt pedig arra, hogy a szakmai segítség igénybevételének az elmulasztása miatt nem értékelhető az alperes terhére a depresszió elhúzódása.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását kérte az alperes perköltségében történő marasztalása mellett arra hivatkozással, hogy a felperest ért személyiségi jogsérelem nemhogy az alperes által leszállítani kért, de a számára megítélt összeggel sem reparálható.

Az ítélet tábla a fellebbezést a Pp. 256/A. §-a (1) bekezdésének f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el, és a Pp. 253. §-ának (3) bekezdésére figyelemmel fellebbezés hiányában nem érintette az elsőfokú bíróság ítéletének a felperes keresetét részben elutasító rendelkezését. Az ítélet tábla a fellebbezést alaptalannak találta a következők szerint:

Az ítélet tábla mindenekelőtt helyesbíti az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást annyiban, hogy a felperes előzetes letartóztatása 2006. december hó 23. napján történt meg, ezért a szolgálati viszonyának megszüntetésére nem az előzetes letartóztatás, hanem még az őrizet ideje alatt került sor. Az elsőfokú bíróság a tényállás megállapításához szükséges bizonyítási eljárást lefolytatta, és annak alapján - az előbb írt helyesbítéssel - a tényállást helytállóan állapította meg, amelyből érdemét tekintve helytálló jogi következtetésre is jutott, ám annak indokaival nem értett maradéktalanul egyet az ítélet tábla.

A felperest a Be. 580. §-a (1) bekezdésének I/b) pontja alapján kártalanítás illeti meg az előzetes letartóztatásért és a házi őrizetért, ugyanis a többek között vele szemben folyamatban volt nyomozást azért szüntették meg, mert annak adatai alapján bűncselekmény elkövetése nem volt megállapítható. A kártalanítást az állam köteles megfizetni a Be. 584. §-ának (4) bekezdése alapján, aminek módjára és mértékére a Be. 582. §-ának (1) bekezdése értelmében a Polgári Törvénykönyvnek a szerződésen kívül okozott kárért való felelősségére vonatkozó rendelkezéseit az e törvényben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni. A Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése szerint aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni; mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. A kártalanítás iránt indult perben - a kártérítés általános szabályaitól eltérően - az alperes helytállási kötelezettsége független a büntetőeljárást lefolytató szervek esetleges jogellenes és felróható magatartásától, ezért értelemszerűen kimentésre sem kerülhet sor.

A fenti rendelkezések értelmében a felperes kizárólag az előzetes letartóztatással és a házi őrizettel okozati összefüggésben keletkezett nem vagyoni kára miatt igényelhetett kártalanítást az alperestől, ezért ezzel összefüggésben a szolgálati viszonyának az őrizet időtartama alatt felmentéssel történt megszüntetése akkor sem értékelhető, ha arra nem önmagában a vele szemben indult büntetőeljárás, hanem a fogvatartása miatt került sor, ugyanis a Be. 580. §-a (1) bekezdése I/b) pontjának kiterjesztő értelmezésére nincs lehetőség, így az őrizettel összefüggésben bekövetkezett sérelem a kártalanításra nem ad alapot.

Nem értett egyet az ítélet tábla az elsőfokú bíróság azon eljárásával, hogy külön állapította meg az előzetes letartóztatással és a házi őrizettel köztudomásúan együtt járó nem vagyoni hátrányok kiküszöbölésére hivatott kártalanítás összegét, s megint csak külön a

felperest a pszichés betegsége miatt ért többlethátrányok kompenzálására alkalmas összeget. A nem vagyoni kártalanítás összegét nem az arra okot adó egyes hátrányokhoz igazodóan elkülönítetten, hanem egységesen kell megállapítani, ennek során számba véve és értékelve valamennyi azt megalapozó körülményt függetlenül attól, hogy ezek egyik része köztudomású, ezáltal külön bizonyítást nem igényel, míg a másik része a köztudomású hátrányok körét meghaladó, s a perben külön bizonyításra került személyiségi jogi sérelmek.

A nem vagyoni kárigényt a köztudomás szerint önmagában is megalapozza a személyi szabadság korlátozásával együtt járó sérelem. A házi őrizet az előzetes letartóztatáshoz képest - miként erre az alperes is hivatkozott a fellebbezésében - valóban a személyi szabadság korlátozásának enyhébb formája, amellyel köztudomásúan együtt járó hátrányok is kisebbek, mint a személyi szabadság teljes elvonását jelentő előzetes letartóztatás esetében. Nem vitatható, hogy mindkét esetben sérül a személyi szabadság, így a szabad mozgás és a tartózkodási hely megválasztásához való jog, ezért nem csupán az előzetes letartóztatás jelentette személyi szabadság megvonásával összefüggésben lehet köztudomásúnak tekinteni az azzal együtt járó nem vagyoni hátrányok meglétét, hanem ez adott a házi őrizet esetében is, ami indokolta egyébként a házi őrizet, mint kártalanításra okot adó kényszerintézkedés Be. 580. §-ának (1)-(2) bekezdéseibe történő beemelését is 2006. július hó 1. napi hatállyal. Annak a körülménynek, hogy a házi őrizet az előzetes letartóztatáshoz képest köztudomásúan kisebb, illetve kevesebb sérelemmel jár, a nem vagyoni kártérítés összegének meghatározásakor van jelentősége, ám a személyi szabadság házi őrizet jelentette korlátozása, valamint az előzetes letartóztatás jelentette elvonása nem egyenértékű matematikai képlet, így az alperes fellebbezésében hivatkozott, a Btk. házi őrizet beszámításáról rendelkező 99. §-ának (1) és (3) bekezdéseiben írt szabály alkalmazásával.

Az elsőfokú bíróság helytállóan jutott arra a jogi álláspontra, hogy mind az előzetes letartóztatással, mind a házi őrizettel járó szabadságelvonás a Pp. 163. §-ának (3) bekezdése alapján külön bizonyítás nélkül, a köztudomás szerint is nem vagyoni kárpótlást megalapozó hátrányt okoz.

A Pp. 206. §-ának (1) bekezdés alapján, a bizonyítékok okszerű mérlegelésével helyesen vonta le azt a következtetést is, hogy a felperes kártalanítási igénye alapjául megjelölt hátrányai nem kizárólag az előzetes letartóztatással és a házi őrizettel állnak okozati összefüggésben. A felperes jelenleg is fennálló pszichés állapota - amely az előzetes letartóztatással és a házi őrizettel együtt járó köztudomású hátrányok körét meghaladja - kialakulásában több tényezőnek, így a felperessel szemben alkalmazott kényszerintézkedések mellett a büntetőeljárás tárgyi súlyának, annak majd' nyolc hónapos tartamának, munkája és magzata elvesztésének, valamint az egzisztenciájában bekövetkezett hátrányos változásoknak is szerepe volt. Az a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján kétségtelen, hogy a felperes pszichés betegségének kialakulásában az előzetes letartóztatás és a házi őrizet közrehatott, még ha nem is olyan mértékben, mint más, ennél súlyosabb traumák. Az ezzel összefüggő kártalanítási kötelezettség alól az alperes nem mentesülhetett a Ptk. 340.§-ának (1) bekezdése alapján amiatt, mert a felperes pszichológus, illetve pszichiáter segítségét nem vette igénybe, ugyanis a felperes

állapotának rosszabbodásában nem feltétlenül hatott közre ez a körülmény, ahogy a kezelés ellenére is - újabb pszichés traumák, megterhelések hatására - bekövetkezhet visszaesés.

Az elsőfokú bíróság az előzetes letartóztatással és a házi őrizettel összefüggésben értékelhető valamennyi körülmény helyes mérlegelésével, így az előzetes letartóztatás jelentette szabadságmegvonás kiemelten rövid időtartamára tekintettel, de emellett értékelve a házi őrizet jelentette hátrányokat és a felperest ezek miatt ért többsérsérmeket, valamint az igényérvényesítés időpontjában fennálló ár- és értékvizonyokra is figyelemmel helytállóan állapította meg a kártalanítás összegét, ami az elszenvedett sérelmekkel arányban áll, és ami szükséges, de egyben elegendő is a felperest ért nem vagyoni hátrányok kompenzálásához. Az ítéltábla figyelemmel volt arra is, hogy ugyan közvetlen okozati összefüggés nem állapítható meg, de az oksági kapcsolat nem is zárható ki a felperes magzatának az elvesztése, középső gyermeke elhelyezésének a megváltoztatása, valamint az egzisztenciális helyzetében bekövetkezett romlás és a vele szemben alkalmazott kényszerintézkedések között. Emellett köztudomásúnak tekinthető, hogy egy rákos megbetegedésben szenvedő személy egészséges társához képest nehezebben viseli a szabadság megvonásával, illetve korlátozásával járó hátrányokat. Ezek a körülmények szintén megalapozottá teszik az elsőfokú bíróság döntését.

Az alperes fellebbezési hivatkozásával ellentétben nem tekinthető eltúlzottnak a felperes javára megítélt nem vagyoni kárpótlás összege - amelyhez a részére peren kívül megfizetett összeget annak eltérő alapja miatt nem lehet hozzászámítani -, figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság Pfv.V.21.594/2009/4. szám alatt meghozott ítéletére, ami az ottani felperes részére a 19 nap tartamú előzetes letartóztatásra, és a részben emiatt - részben pedig a büntető eljárás rendkívül elhúzódó volta miatt, amely körülmény nem került figyelembe vételre a kártalanítás összegének megállapítása során - bekövetkezett pszichés károsodásra tekintettel a 2005-2006. évi ár- és értékvizonyok alapulvételével 2 500 000 Ft tőke és ennek 2005. november hó 23. napjától járó kamatai megfizetésére kötelező jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

A leírtak miatt az ítéltábla az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét annak fellebbezett részében a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az alperes a fellebbezési eljárásban peresztes lett, ezért a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján köteles a jogi képviselővel eljáró felperes javára perköltséget fizetni, aminek általános forgalmi adóval növelt összegét az ítéltábla a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-a (2) bekezdésének a) pontja és (5) bekezdése, valamint 4/A. §-ának (1) bekezdése alapján állapította meg; a teljesítési határidő a Pp. 217. §-ának (1) bekezdésén alapul.

Az alperes személyes illetékmentessége okán - az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5. §-a (1) bekezdésének a) pontja - a le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Debrecen, 2010. június hó 9. napján

dr. Csikiné dr. Gyuranecz Márta sk. a tanács elnöke, dr. Bakó Pál sk. előadó bíró, dr. Riczu András sk. bíró

A kiadmány hiteléül:

- kiadó -